

Nr 172.

Av herr Arrhén, om flyttning av de s. k. talmansporträtten från konstitutionsutskottets sammanträdesrum till kamrarnas plenisalar.

I konstitutionsutskottets lokaler i riksdagshuset ha uppsatts de av professor C. F. von Breda omkring 1815 målade porträtten av lantmarskalk och talmän vid 1810 års riksdag i Örebro, respektive Klas Fleming, ärkebiskop Jakob A. Lindblom, borgarståndets talman Johan Wegelin samt bondeståndets talman Lars Olsson i Groröd.

Målningar av denna typ — i mera än kroppsstorlek — ha knappast en idealisk placering i en lokal med plenisalens i konstitutionsutskottet ytterst begränsade dimensioner. De komma därför icke till sin rätt. Målningar av detta format äro utan tvivel avsedda för större samlingslokaler.

Det finns icke heller något verkligt hållbart motiv för att dessa målningar skola vara placerade i konstitutionsutskottet. Det är värt att observera, att lantmarskalkens, resp. talmännens porträtt målades på kronprins Carl Johans bekostnad icke därför att deras namn återfinnas under 1809 års RF, successionsordningen 1810 och riksdagsordningen 1810, utan därför att de fungerade som ledare för riksståndens förhandlingar vid den riksdag, som valde Jean Baptiste Jules Bernadotte till svensk tronföljare. Den nyvalde kronprins Carl Johan ville med sin beställning hos von Breda visa stånden en uppmärksamhet, uttala ett tack. På detta sätt få alltså de s. k. talmansporträtten endast ett löst samband med det »grundlagsvårdande» utskottet, även om det, naturligtvis, är möjligt att konstruera ett sådant.

Vårt nuvarande riksdagshus kan, vad interiören angår, knappast berömma sig av vackra inredningsdetaljer. Icke heller har man genom valet av tavlor eller konstföremål lyckats att få fram illustrationer till vår historiska eller politiska utveckling. I själva verket vill det, i förra fallet, synas, som om man stillatigande godtagit, att den dekorativa utsmyckningen av riksdagshuset avbrutits. Som exempel härpå kan nämnas ett antal medaljonger över absiderna i kamrarna, av vilka några erhållit figurer, andra däremot inte. Man kan i detta sammanhang även erinra om väggfälten i första kammaren, som varit avsedda att förses med freskomålade motiv, men som, i trots av att en pristävling för syftet 1931 förekommit, fortfarande stå ofullbordade. Dessa och andra detaljer ge åt hela husets interiör en prägel av att ej vara färdig, att man ej rätt vetat, hur man tänkt sig avslutningen av det byggnadsverk, som togs i bruk för sitt ändamål 1905.

I all synnerhet te sig kamrarnas sessionssalar trista och fantasilösa vad inredning och dekor angår. Här ligger det närmast till hands att tänka sig, att man verkligen fullföljde de tankar beträffande utsmyckningen, som uppenbarligen hysts av dem, som »huset gjorde». Detta är emellertid en angelägenhet, som kan upptagas i ett senare sammanhang med hänsyn till de kostnader, som äro förenade härmed. Mitt syfte för dagen är av mycket mera modest natur.

Det är ett faktum, att de s. k. talmansporträtten inför allmänheten utgöra en intresseväckande konstnärlig detalj i riksdagshusets samlingar. För de flesta är det emellertid icke bekant, att de ha sin placering i konstitutionsutskottet. Allmänheten går dem alltså förbi, för den händelse man icke blir upplyst om deras placering. Detta är skada, då målningarna dels i sin art icke sakna konstnärligt värde, dels äga möjlighet att ge en illustration av den svenska riksdagens respektingivande traditioner. Till dessa synpunkter kunna även andra läggas.

Jag har talat om kamrarnas plenisalar och deras brist på konstnärlig utsmyckning samt vidare om att de s. k. talmansporträtten, målade i övernaturlig storlek, kräva ett större rum för att komma till sin rätt. Dessa två fakta leda till förslaget att flytta ned talmansporträtten i kamrarnas plenisalar, där de dels skulle få den rymd, som de ha behov av, dels skulle ha möjlighet att ge ett bidrag till kamrarnas utsmyckning, dels, till sist, även att flytta 1809 och 1810 års händelser närmare vår egen tid, att med andra ord stärka den historiska anknytningen med de tider, då den politiska utveckling, som mera direkt ledde till nu gällande förhållanden, tog sin början.

»Talmansporträtten» kunde lämpligen så fördelas, att lantmarskalk och ärkebiskop placerades i första, talmännen i borgare- och bondestånden i andra kammaren. Även en annan fördelning låter sig tänkas. De skulle fällas in i det väggfält, som å ömse sidor sluter närmast an till absiden, där kamrarnas presidier äro placerade och där för närvarande anslagen med kungörande om plenums fortsättning pläga uppsättas.

Under hänvisning till vad här anförts föreslås,

att riksdagen måtte besluta att de s. k. talmansporträtten i konstitutionsutskottets sammanträdesrum måtte flyttas till kamrarnas plenisalar för att där uppsättas i huvudsaklig överensstämmelse med i motionen given antydan.

Stockholm den 27 januari 1953.

Erik Arrhén.